ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Навчально-науковий інститут заочної і дистанційної освіти
Кафедра менеджменту, публічного управління та адміністрування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
«Напрями розвитку управління територіальною громадою у сучасних умовах»

Виконала:
здобувачка освітнього ступеня «Магістр»
освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування»
спеціальності 281 «Публічне управління
та адміністрування»
заочної форми навчання
КОЗЕЛЬСЬКА Ольга Олександрівна

Керівник:
кандидат економічних наук, доцент
ПОКОТИЛЬСЬКА Наталія Володимирівна

Оцінка захисту:
Національна шкала_____
Кількість балів _____ Шкала ECTS_____
«_____» _____ 2025 р.

Допускається до захисту:
«___» _____ 2025 р.
Гарант освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування»
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
_____ Віталій ВОЛОЩУК

м. Кам’янець-Подільський - 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ, УПРАВЛІННЯ ТА РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У СУЧАСНИХ УМОВАХ	9
1.1. Об’єднана територіальна громада як елемент ієрархічної структури публічного управління і адміністрування держави	9
1.2. Формування, функціонування та управління територіальною громадою	16
Висновки до розділу 1	30
Розділ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ УПРАВЛІННЯ ТА РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	32
2.1. Загальна характеристика, історія утворення та управління громадою	32
2.2. Оцінка соціально-економічного розвитку громади та викликів сьогодення	39
2.3. SWOT-аналіз розвитку громади	56
Висновки до розділу 2	67
Розділ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ ГРОМАДОЮ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	69
3.1. Концептуальний підхід до функціонування та розвитку територіальних громад	69
3.2. Удосконалення організаційно-економічного механізму формування територіальної громади та стратегічне бачення їх розвитку	78
3.3. Роль та значення програм міжнародної допомоги у забезпеченні розвитку територіальних громад	86
Висновки до розділу 3	93
ВИСНОВКИ	95
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	99

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку України характеризується масштабними трансформаціями у сфері публічного управління, зумовленими впровадженням реформи децентралізації, змінами адміністративно-територіального устрою, а також новими соціально-економічними та безпековими викликами, спричиненими воєнним станом.

У цих умовах територіальні громади набули статусу ключових суб'єктів місцевого самоврядування, на які покладено відповідальність за забезпечення сталого розвитку територій, підвищення якості життя населення, ефективне використання ресурсного потенціалу та надання доступних і якісних публічних послуг. Передача значної частини управлінських повноважень і фінансових ресурсів на місцевий рівень потребує принципово нового підходу до організації управління громадою, орієнтованого на результативність, прозорість, інноваційність і стратегічний розвиток.

Водночас практична реалізація нових можливостей місцевого самоврядування супроводжується низкою проблем організаційного, фінансово-економічного, кадрового й інституційного характеру, що ускладнює досягнення поставлених цілей розвитку територій. Нерівномірність соціально-економічного розвитку громад, обмеженість власних фінансових ресурсів, зростання соціальних потреб населення, необхідність відновлення територій, постраждалих від воєнних дій, зумовлюють підвищену потребу у вдосконаленні механізмів управління на місцевому рівні та визначенні пріоритетних напрямів їх подальшого розвитку.

У зв'язку з цим тема дослідження є актуальною як з наукової, так і з практичної точки зору, оскільки спрямована на пошук ефективних управлінських рішень, здатних забезпечити фінансову спроможність, економічну самодостатність і сталий розвиток територіальних громад в умовах децентралізації та воєнних викликів.

Мета і завдання роботи. Метою роботи є теоретичне обґрунтування та розроблення практичних рекомендацій щодо визначення і вдосконалення напрямів розвитку управління територіальною громадою у сучасних умовах з урахуванням процесів децентралізації, воєнних викликів, необхідності забезпечення фінансової спроможності, економічної самодостатності та сталого соціально-економічного розвитку територій.

У відповідності до мети, визначено основні завдання роботи:

- вивчення поняття об'єднана територіальна громада як елемента ієрархічної структури публічного управління і адміністрування держави;
- дослідження особливостей формування, функціонування та управління територіальною громадою;
- вивчення загальної характеристики, історії утворення та особливостей управління досліджуваною територіальною громадою;
- оцінка соціально-економічного розвитку громади та викликів сьогодення;
- проведення SWOT-аналізу розвитку громади;
- запропонувати концептуальний підхід до функціонування та розвитку територіальних громад;
- окреслити напрями удосконалення організаційно-економічного механізму формування територіальної громади та стратегічне бачення їх розвитку;
- обгрунтувати роль та значення програм міжнародної допомоги у забезпеченні розвитку територіальних громад.

Об'єктом дослідження є процес управління територіальною громадою у сучасних умовах.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні підходи щодо формування напрямів розвитку управління територіальною громадою у сучасних умовах.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та розв'язання завдань у роботі використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів пізнання. Теоретичні узагальнення й формування наукових висновків

здійснювалися із застосуванням методів аналізу та синтезу, індукції і дедукції, абстрагування та систематизації.

Структурно-функціональний метод використано для дослідження системи управління територіальною громадою та взаємозв'язків між її елементами. Порівняльний метод застосовано для зіставлення підходів до управління розвитком територіальних громад у різних соціально-економічних умовах. Економіко-статистичні методи використано для аналізу показників фінансово-економічного розвитку громад, динаміки бюджетних надходжень і результатів господарської діяльності. Методи групування, узагальнення та візуалізації даних дали змогу виявити тенденції та закономірності розвитку територій. Логіко-аналітичний метод застосовано для формування висновків і розроблення рекомендацій щодо напрямів удосконалення управління територіальною громадою.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, статистичні матеріали, аналітичні звіти органів державної влади та місцевого самоврядування.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в роботі дістали подальший розвиток:

- теоретичні підходи до визначення сутності та змісту управління розвитком територіальної громади з урахуванням сучасних умов децентралізації, воєнних викликів і трансформації системи місцевого самоврядування;

- методичні засади оцінювання економічної спроможності територіальних громад на основі комплексного поєднання показників фінансової стійкості, ефективності бюджетного забезпечення та результативності підприємницької діяльності;

- наукові положення щодо формування напрямів розвитку управління територіальною громадою з урахуванням ресурсного потенціалу, людського капіталу та інституційних можливостей місцевого самоврядування;

- підходи до обґрунтування пріоритетів фінансово-економічного розвитку територіальних громад в умовах обмеженості ресурсів і зростання соціально-економічних ризиків;

- практичні рекомендації щодо удосконалення механізмів управління місцевим розвитком з орієнтацією на підвищення фінансової самодостатності та інвестиційної привабливості громад.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання в діяльності органів місцевого самоврядування під час розроблення стратегій розвитку територіальних громад, програм соціально-економічного розвитку, удосконалення фінансової політики та механізмів управління місцевими ресурсами. Запропоновані підходи й рекомендації можуть бути використані у процесі формування та виконання місцевих бюджетів, оцінювання економічної спроможності громад, підвищення інвестиційної привабливості територій.

Особистий внесок здобувачки полягає в самостійному опрацюванні наукових джерел з проблематики управління територіальними громадами, узагальненні теоретичних підходів до визначення напрямів їх розвитку, аналізі сучасного стану управління територіальною громадою, обґрунтуванні пріоритетних напрямів удосконалення управлінських механізмів у сучасних умовах. Автором особисто здійснено збір і аналіз статистичних даних, сформульовано основні висновки та розроблено практичні рекомендації щодо підвищення ефективності управління розвитком територіальної громади.

Апробація результатів дослідження. Положення основних результатів дослідження та їх практичне застосування обговорювалися на Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансово-управлінські інновації як драйвер сталого розвитку в умовах сучасних викликів» (м. Хмельницький, 7 листопада 2025 року).

Публікації. За темою досліджень опубліковано тези в матеріалах Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансово-управлінські інновації як драйвер сталого розвитку в умовах сучасних викликів». Частина 1.

(м. Хмельницький, 7 листопада 2025 року), на тему: «Інноваційні підходи до формування стратегій місцевого сталого розвитку», загальним обсягом 0,2 друк. арк.

Обсяг та структура роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 75 найменувань. Робота викладена на 107 сторінках комп'ютерного тексту, налічує 13 таблиць та 12 рисунків.

ВИСНОВКИ

1. Об’єднана територіальна громада у сучасних умовах виступає не лише базовою ланкою місцевого самоврядування, а й повноцінним елементом ієрархічної системи публічного управління держави. Її становлення є результатом тривалого розвитку наукових підходів до розуміння територіальної громади та практичної реалізації реформ децентралізації влади. Запровадження ОТГ зумовило суттєве переформатування управлінських, фінансово-економічних і правових механізмів, спрямованих на підвищення спроможності місцевого рівня влади та забезпечення сталого розвитку територій. Водночас складність трансформаційних процесів, різноманіття інтересів учасників і значна роль людського чинника обумовлюють необхідність застосування сучасних підходів до управління змінами. Запропонована структурна модель взаємодії суб’єктів децентралізації дозволяє системно визначити місце ОТГ в загальнодержавній системі управління та підкреслює їх ключову роль у досягненні соціально-економічного й екологічного добробуту населення, а також у розвитку локальної демократії.

2. Формування, функціонування та управління територіальною громадою ґрунтуються на поєднанні організаційних, правових та економічних чинників, які спільно визначають її спроможність і довгострокову життєздатність. Ефективність місцевого розвитку залежить від якості стратегічного управління, раціональної побудови організаційної структури, збалансованого розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування, а також від здатності громади формувати власну фінансово-економічну базу. Стратегія розвитку, місцевий бюджет, система принципів організації управління й використання ресурсного потенціалу виступають ключовими інструментами забезпечення конкурентоспроможності території, підвищення рівня життя населення та реалізації пріоритетів соціально-економічного зростання.

Реформа децентралізації та запровадження воєнного стану суттєво

загострили проблему фінансової спроможності громад, висунувши на перший план завдання раціонального використання ресурсів, активізації підприємницького середовища та пошуку додаткових джерел наповнення місцевих бюджетів. За цих умов особливої ваги набуває системне оцінювання економічного потенціалу громади, аналіз структури доходів і видатків, діагностика фінансової стійкості та результативності діяльності суб'єктів господарювання. Саме на основі таких аналітичних висновків можуть формуватися обґрунтовані управлінські рішення, спрямовані на зміцнення фінансової самодостатності, оптимізацію бюджетної політики та посилення ролі територіальної громади як повноцінного суб'єкта місцевого й регіонального розвитку.

3. Кам'янець-Подільська міська територіальна громада є самостійною адміністративно-територіальною одиницею, здійснює місцеве самоврядування як безпосередньо, так і через міську раду, міського голову, шляхом обрання депутатів міської ради, міського голови й ухвалення рішення про дострокове припинення їх повноважень. Керівництво громади представлено – Кам'янець-Подільським міським головою, п'ятьма заступниками міського голови з питань діяльності виконавчих органів Кам'янець-Подільської міської ради, секретарем ради та керуючим справами виконавчого комітету Кам'янець-Подільської міської ради. Депутатський корпус Кам'янець-Подільської міської ради VIII скликання налічує 38 депутатів - представників 6 політичних партій, зі складу яких сформовано 6 фракцій та 2 депутатські групи. До складу виконавчого комітету Кам'янець-Подільської міської ради входить 15 осіб. Виконавчий комітет Кам'янець-Подільської міської ради керується у своїй роботі Регламентом виконавчого комітету та виконавчих органів Кам'янець-Подільської міської ради.

4. Оцінка соціально-економічного розвитку громади є важливим інструментом для визначення рівня її життєздатності, ефективності використання ресурсів та перспектив подальшого зростання. В умовах динамічних змін у національній економіці та зростання глобальних викликів

громади стикаються з необхідністю постійної адаптації до нових соціальних, економічних і демографічних реалій. Аналіз поточного стану розвитку дозволяє виявити сильні та слабкі сторони території, визначити пріоритети розвитку, а також сформувати стратегії, спрямовані на підвищення добробуту населення та сталий розвиток місцевої економіки.

5. Узагальнюючи результати SWOT-аналізу розвитку Кам’янець-Подільської МТГ, можна стверджувати, що громада має потужний стратегічний потенціал, однак реалізація цього потенціалу суттєво ускладнюється сукупністю внутрішніх диспропорцій та зовнішніх викликів. Поєднання унікальних історико-культурних і природно-рекреаційних ресурсів, розвиненого промислового й підприємницького середовища, освітньої бази та активного громадянського сектору формує міцний фундамент для довгострокового зростання. Водночас незадовільний стан інфраструктури, проблеми транспортно-комунального забезпечення, демографічні втрати й обмеженість інструментів підтримки бізнесу знижують динаміку позитивних змін. Умови повоєнної відбудови, розширення можливостей донорського фінансування, «зелена» трансформація та цифровізація створюють додаткове вікно можливостей, однак воєнні ризики, економічна нестабільність і ймовірне скорочення зовнішньої підтримки залишаються критичними загрозами. Разом з тим, продумане управління, орієнтоване на мобілізацію внутрішніх сильних сторін, інвестиційну активність і зміцнення інституційної спроможності, дозволяє не лише нейтралізувати значну частину загроз, а й перетворити їх на каталізатор структурних змін і стійкого стратегічного розвитку громади.

6. Запропоновано концептуальний підхід до управління економічним розвитком територіальних громад, що включає три базові складові: теоретичну, методологічну і практичну. Успішне використання запропонованого концептуального підходу до управління економічним розвитком територіальних громад та побудови стратегії їх розвитку базується на взаємодії влади, населення та бізнесу відповідно до визначених принципів (безперервності, субсидіарності, довіри, відкритості, компетентності, зворотного зв'язку, об'єктивності,

відповідальності, оптимізації).

7. Розроблено організаційно-економічний механізм управління розвитком ТГ, враховуючи принципи формування її організаційної структури. Організаційно-економічний механізм управління розвитком ТГ є сукупністю нормативно-правових засад, організаційних та економічних елементів, методів та інструментів управління місцевим розвитком громад відповідно до потреб місцевості. Запропонований механізм дозволяє здійснювати координацію дій усіх суб'єктів громади відповідно до мінливих умов її функціонування. Його використання дає змогу сформувати стратегію та місцеві програми розвитку громади.

8. Узагальнюючи значення міжнародної технічної та фінансової допомоги для розвитку територіальних громад України, слід зазначити, що вона виконує роль потужного каталізатора трансформаційних змін у системі місцевого самоврядування в умовах децентралізації. Поєднання фінансових ресурсів, професійної експертизи та сучасних управлінських підходів, які надаються в межах міжнародних програм, сприяє підвищенню інституційної спроможності громад, удосконаленню якості публічних і комунальних послуг, розвитку підприємницької ініціативи та залученню інвестицій. Важливою складовою такої підтримки є також зміцнення кадрового потенціалу та формування активного громадянського середовища. У результаті співпраця з міжнародними партнерами розширює фінансові можливості місцевих бюджетів, стимулює впровадження інновацій та розвиток інфраструктури, що в сукупності забезпечує комплексний і довгостроковий позитивний ефект для соціально-економічного розвитку територіальних громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Августин Р. Р., Демків І. О. Інструментарій політики розвитку та зміцнення конкурентоспроможності економіки територіальних громад. Науковий журнал “Modeling the development of the economic systems”, 2023, Вип. 2, С. 28–33.
2. Анісімов К.І. Роль органів місцевого самоврядування в організації взаємодії поліції та територіальних громад. Правовий часопис Донбасу № 2 (79) 2022. С.40-47.
3. Бачинська О. М. Роль людського потенціалу у розвитку територіальної громади. Інклюзія і суспільство. 2024. Вип. 1. С. 5-11.
4. Білан О. С. Корпоративна соціальна відповідальність як чинник підвищення вартості компанії. *Причорноморські економічні студії. 2020.* Вип. 54. С. 75-79.
5. Білоус Я. Ю., Галгаш Р.А. Діагностика розвитку територіальних громад України: основні етапи і особливості. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2022. № 1. С. 58-64.
6. Блага Н.В. Управління проєктами. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 152 с.
7. Бондарук Т., Бондарук І., Дубина М. Методичний інструментарій оцінки фінансової стійкості місцевих бюджетів України. *Місцеві фінанси*. *Світ фінансів.* 2019. Вип. 2 (59).
8. Галгаш Р. А., Білоус Я.Ю. Оцінювання розвитку територіальних громад як основа для ухвалення управлінських рішень органами публічної влади. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2021. № 6. С. 88-95.
9. Гаращук І.В. Сучасні аспекти теоретико-правового забезпечення реалізації принципу субсидіарності в процесі децентралізації в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2022. Випуск 43. С. 154-164.
10. Гедікова Н.П. Децентралізація та реформування місцевого

самоврядування в сучасній Україні на основі досвіду Польщі. Політикус : наук. журнал. 2020. № 3. С. 13–19.

11. Глизнер С. Поняття, типи та причини запровадження децентралізації в Україні. Науковий жкрнал «Політикус». Випуск 1. 2019. С. 36-40.

12. Глоба Д. М., Ємельяненко К. О. Формування та діяльність сил територіальної оборони в громадах України під час воєнного стану. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2022 № 58. С. 11-15.

13. Гой В. В., Халіков С.А., В'яткін Р.С., Бурвіков І.Ю. Просторові чинники геопросторового розвитку територіальних громад. Технічні науки та технології. 2024. № 2. С. 284-289.

14. Голик Ю. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування: теоретико-правова характеристика. Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ. 2022. Спеціальний випуск №2. С. 586-592.

15. Горбатюк М. Реформа децентралізації в Україні: проблеми здійснення в умовах суспільної кризи. Політичні інститути та процеси. 2021. № 1. С. 22-40.

16. Горин В. П. Резерви збільшення доходів бюджетів територіальних громад в умовах реформи децентралізації. *Бізнес-навігатор:* наук.-вир. журн. 2018. Вип. 6 (49). С. 168-172.

17. Гук О. В., Мохонько Г. А. Інвестування стартап проєктів в Україні та за кордоном. *Економічний вісник НТУУ «КПІ».* 2020. С. 384-395.

18. Гулак О. В., Курило В. І., Ладиченко В. В., Піддубний О. Ю. Реалізація адміністративної компетенції територіальної громади в галузі екологічних відносин. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія Юридична. 2023. Вип.38. С. 448-453.

19. Даниленко Л. І. Вдосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування: теоретичний аспект. Інвестиції : практика та досвід : наук.-практ. журн.2023. № 5. берез. С. 113–119.

20. Дульська І. В. Можливості діджиталізації територіальних громад і смарт спеціалізації їх розвитку в умовах реформи децентралізації в Україні. Економіка України. 2021. №4. с. 76.

21. Дунська А. Р. Управління розвитком міжнародної діяльності: проектний підхід. Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 2022. № 23. С. 112-117.

22. Дурова Н. В., Кондратюк Д. Ю., Першко Л. О. Геоінформаційні технології територіальних громад в умовах діджиталізації. Академічні візії, 2024. Вип. 32.

23. Ємельяненко К. О. Правова культура як елемент управлінської діяльності в органах місцевого самоврядування в Україні. Науково-практичний журнал "Право. Людина. Довкілля" 2021. Том 12. № 1. С. 12-19.

24. Ємельяненко К. Утворення старостинських округів в об’єднаних територіальних громадах. Підприємництво, господарство і право: загальноукраїнський науково-практичний господарсько-правовий журнал. 2021. № 3. С. 207-211.

25. Забезпечення сталого розвитку України в контексті глобального партнерства: монографія / за заг. ред. Л. О. Петкової, О. Ю. Березіної, І. Г. Гончаренко / Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси, 2019. С. 335.

26. Заблодська І. В., Гречана С. І. Методичне забезпечення формування ідентифікаційного профілю територіальної громади. *Регіональна економіка.* 2021. Вип. 2. С. 5-14.

27. Заблодська І. В., Гречана С. І. Методичні підходи щодо ідентифікації об'єднаних територіальних громад. *Економіка України.* 2021. № 2. С. 52-62.

28. Заблодська І. В., Сєрєбряк К. І., Бєлоусова Л. І. Декартова система координат як інструмент позиціонування об'єднаних територіальних громад України. *Часопис економічних реформ. 2020.* № 4 (40). С. 30-37.

29. Іваницька С., Бакало Н., Деркач О., Соціальний маркетинг в системі місцевого самоврядування. Економіка і регіон. 2022. №1. С. 75-81.

30. Іванченко Н. О., Подскребко О. С., Сідлецька А. О. Основні проблеми та перспективи розвитку ринку стартапів в Україні. *Бізнес Інформ.* 2020. № 4. С. 303-311.

31. Ідентифікація та позиціонування об'єднаних територіальних громад: методичний інструментарій / В. А. Устименко, І. В. Заблодська, С. О. Бурбело та ін. *Економіка та право.* 2019. № 1. С. 44-50.

32. Інноваційні методики проектного менеджменту організацій в контексті реалізації політики сталого розвитку регіону в умовах децентралізації та COVID–19. Б. М. Мізюк, М. М. Шкільняк, Г. В. Джегур, Р. С. Полікровський. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 3. С. 79-85.

33. Косиця О. Наукові погляди на роль старости в системі місцевого самоврядування. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія. Право. 2023. №79. Том 2. С. 69-73.

34. Кравченко І. О., Роговенко О. В. Контроль – як правовий інструмент у боротьбі з корупцією в умовах сталого розвитку громад. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. Випуск 36/2023. С. 505-511.

35. Кравченко І. О., Роговенко О. В. Щодо забезпечення сталого розвитку місцевого самоврядування: баланс аспектів. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. Випуск 37/2023. С. 167-174.

36. Курило В. І., Ладиченко В. В., Піддубний О. Ю., Гулак О. В. Устрій об’єднаних територіальних громад поствоєнного періоду: теоретико-правовий аспект. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки". 2023. № 10.С. 42-48.

37. Ладиченко В. В., Максименко Ю. П. Статус і повноваження виконавчого комітету в системі місцевого самоврядування України. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України 2021, № 2, с. 37-48.

38. Ладиченко В.В., Гулак О.В., Данилюк Ю.В. Забезпечення безпеки та правопорядку органами місцевого самоврядування: сучасний стан та шляхи

врегулювання Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2021. № 4. С. 31-39.

39. Ладиченко В.В., Данилюк Ю.В., Ємельяненко К.О. Судовий захист прав об'єднаних територіальних громад: практичний аспект. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2021. № 3. С. 67–77.

40. Луців І. І. Оптимізація діяльності органів місцевого самоврядування щодо надання публічних послуг. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2021. Серія Право. Випуск 64. С. 245-249.

41. Ляшенко В. І., Ляшенко А. Ю. Зарубіжний досвід надання митних пільг підприємствам-учасникам індустріальних парків: висновки для України. *Економічний вісник Донбасу.* 2019. № 1 (55). С. 57-68.

42. Мартищенко С.Л. Проблемні питання здійснення адміністративно територіальної реформи децентралізації влади в Україні. Часопис Київського університету права. 2023. №1. С. 64-69.

43. Мельничук О.Ф. Сухоребра Т.І. Удосконалення конституційної моделі місцевого самоврядування в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №1. С. 59-61.

44. Нежевело В.В., Піддубний О.Ю., Большакова В.О. Проблемні аспекти в межах процесу децентралізації у сфері земельних відносин в світлі введення в обіг земель сільськогосподарського призначення. Приватне та публічне право. 2021. № 2. С. 31-35. URL: http://pp-law.in.ua/archive/2_2021/8.pdf

45. Нежевело В.В., Роговенко О.В., Петрова Н.О., Мироненко А.О. Розвиток земельних відносин у контексті реформування місцевого самоврядування. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету: Серія: Право. Випуск 78. Том 1. 2023. С. 359-363.

46. Олексюк В.П. Запровадження земельного банку територіальної громади. Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання приватноправового регулювання в умовах євроінтеграції», присвяченої 125-річчю заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України. Київ. 2023. с. 123-126.

47. Пак Н. Т., Буняк Н. М. Місцеве самоврядування в сучасних реаліях. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2023. №2.

48. Пальчук В. Е. Децентралізація та розвиток міжнародного партнерства. *Україна: поДії, факти, коментарі.* 2019. № 13. С. 54-62.

49. Пасенко В. М., Сахно Т. А. Інноваційно-технологічні аспекти формування конкурентних переваг України та регіонів. *Сучасні проблеми розвитку фінансових систем:* матеріали І міжнар. наук.-практ. конф., (24-25 трав. 2022 р.) / Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси, 2022. С. 63-66.

50. Піддубний О., Олексюк В. Нормативно-правове забезпечення створення та функціонування об’єднаних територіальних громад. Право. Людина. Довкілля: науково-практичний журнал. 2020. 11(4). С. 112-120.

51. Пилипів В.І. Тильчик В.В. Служба в органах місцевого самоврядування: підґрунтя адміністративно-правових досліджень. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2021. № 3. Том 32 (71).

52. Полікровський Р. Проєктний підхід: суть та особливості застосування у сфері публічного управління. Вісник економіки. 2024. Вип. 2. С. 82–91.

53. Полікровський Р. Розвиток компетентностей посадових осіб органу місцевого самоврядування в управлінні проєктами. Актуальні проблеми економіки. 2024. № 11 (281). С. 137-146.

54. Полікровський Р.С. Роль проєктного офісу в ефективному управлінні територіальною громадою в сучасних умовах. Актуальні проблеми економіки. № 3 (285). 2025. С. 264-271.

55. Полікровський Р.С. Цифрові платформи як каталізатор ефективного проектного управління в територіальних громадах. Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». Том 338. № 1 (2025). С. 645- 651.

56. Пріхно І. М. Фінансове забезпечення сталого розвитку територіальних громад в Україні. *Забезпечення сталого розвитку України в контексті глобального партнерства*: монографія / за заг. ред. Л. О. Петкової, О.

Ю. Березіної, І. Г. Гончаренко. Черкаси: ЧДТУ, 2019. С. 194-206.

57. Пріхно І. М. Фінансування соціально-економічного розвитку територій в умовах децентралізації в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка*: наук. журн. Острог: Вид-во НаУОА, груд. 2019. Вип. 15 (43). С. 210-215.

58. Пріхно І. М., Частоколенко І. П., Григоренко К. В. Ефективність здійснення регіональної фінансової політики в Україні. *Причорноморські економічні студії*: наук. журн. Одеса: ВД «Гельветика», 2020. Вип. 58. Ч. 2. С. 99-106.

59. Пріхно І. М., Частоколенко І. П., Марченко А. П. Наслідки реформування бюджетної системи України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки.* Херсон: Херсон. держ. ун-т, 2020. Вип. 37. С. 80-85.

60. Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування. Постанова Верховної Ради України від 12 січня 2023 року № 2885-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2885-20#Text

61. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України від 2 травня 2023 року № 3077-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/307720#Text

62. Про утворення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів незаконного та неефективного проведення органами державної влади, органами місцевого самоврядування заходів щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції земельних відносин (земельної децентралізації). Постанова Верховної Ради України від 1 лютого 2022 року № 2034-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203420#Text

63. Проданова Л. В., Шерстюкова К. Ю. Соціальна відповідальність бізнесу. *Вісник ДонНУЕТ ім. М. І. Туган-Барановського. Серія: Економічні науки.*

2020. № 2. С. 49-60.

64. Сахно Т. Міжнародна підтримка інноваційного розвитку об'єднаних територіальних громад України. *Інноваційні інструменти забезпечення інвестиційного та інфраструктурного розвитку об'єднаних територіальних громаД:* матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, (м. Дніпро, 27 листоп. 2020 р.) / за заг. ред. І. А. Чикаренко. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2020. С. 249-251.

65. Сахно Т. Форсайт як інноваційний механізм розвитку об'єднаної територіальної громади. *Інновації в науці: сучасний вимір:* матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (м. Суми, 22 квіт. 2021 р.). Суми: ФОП Цьома С.П., 2021. С. 350-352.

66. Сахно Т. А. Теоретичні аспекти феномену «територіальна громада»: поняття та ознаки. *Вісник Одеського національного університету. Економіка.* Одеський нац. ун-т ім. Мечникова. 2021. Т. 26. Вип. 1 (86). С. 98-103.

67. Сахно Т. А. Економічне забезпечення діяльності об'єднаних територіальних громад. *Бізнес Інформ.* Харків, 2020. Вип. 1. С. 135-142.

68. Серьогіна С. Г. Пошук оптимальної державно-правової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування та муніципальної нормотворчості: досвід країн ЄС. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держав. буд-ва та місцевого самоврядування. - Харків : Право, 2022. Вип. 43. С. 52-74.

69. Соколова А., Тошнюк А., Мартинюк М. Особливості та завдання механізму забезпечення сталого розвитку сільських територій в умовах децентралізації. *Економічна наука.* 2022. С. 197-201.

70. Титикало Р.С. Функції органів місцевого самоврядування. Наукові записки. Серія Право. 2022. №12 С. 287-291.

71. Федіна Н.В., Мельник Н.В., Шевців М.Б., Співвідношення органів державної влади та місцевого самоврядування та їхня роль у формуванні демократичного суспільства. Право та державне управління. 2023. №3. С. 13-18.

72. Чиж В. І., Сахно Т. А. Досвід залучення міжнародної підтримки у розвиток територіальних громад України. *Проблеми системного підходу в*

економіці. КНАУ. 2020. Вип. 1 (75). Ч. 2. С. 18-26.

73. Ярошенко А. С. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування в контексті реформи децентралізації. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2021. С. 211-215.

74. Ярошенко І.В. Сутність і види територіальної громади: аналіз теоретичних аспектів. Науковий журнал «Бізнес-Інформ». 2021. №7. С. 134–145.

75. https://kam-pod.gov.ua/